Nom i cognoms: _____ Data: _____ 6è de primària

Ciència i tecnologia: paraules amb arrels (solucions)

LLEGEIX

Moltes paraules de la ciència es construeixen amb peces antigues, sobretot del grec. Si coneixem les peces, podem endevinar què volen dir les paraules. «Tele-» vol dir «lluny», i per això el telescopi ens permet veure coses llunyanes. «Micro-» vol dir «petit», i el microscopi ens mostra coses molt petites. «Bio-» vol dir «vida», «geo-» vol dir «terra» i «hidro-» vol dir «aigua». Al final de les paraules, «-logia» vol dir «estudi» i «-metre» indica una mesura: la biologia estudia els éssers vius i el termòmetre mesura la temperatura.

La tecnologia també té les seves paraules, i moltes ens arriben de l'anglès. Tanmateix, en català tenim paraules pròpies per anomenar aquestes coses. El maquinari són les parts físiques d'un ordinador, com ara el teclat o la pantalla. El programari són els programes que fa servir l'ordinador. La contrasenya és la clau secreta per entrar en un compte. I el correu brossa són els missatges que ens envien sense haver-los demanat.

ACTIVITATS

1. **Quin aparell fem servir per veure coses molt petites?**
   - ◯ El microscopi
   - ◯ El telescopi
   - ◯ El termòmetre

   Solució: El microscopi

2. **Relaciona cada paraula amb el seu significat.**

maquinari •	• Programes que fa servir un ordinador
programari •	• Missatges que no hem demanat
correu brossa •	• Clau secreta per entrar en un compte
contrasenya •	• Parts físiques d'un ordinador

Solució: maquinari → Parts físiques d'un ordinador; programari → Programes que fa servir un ordinador; correu brossa → Missatges que no hem demanat; contrasenya → Clau secreta per entrar en un compte

3. **Què estudia la geologia?**

- ◯ La Terra i les roques
- ◯ Els éssers vius
- ◯ Les estrelles

Solució: La Terra i les roques

4. **Completa amb les paraules de la llista: Per mirar les estrelles faig servir un _____. La ciència que estudia els éssers vius és la _____. Mesurem la temperatura amb un _____. Els missatges que no hem demanat són correu _____.**

telescopi · biologia · termòmetre · brossa

Solució: telescopi; biologia; termòmetre; brossa

5. **Una central hidroelèctrica produeix electricitat amb la força de l'aigua.**

V F

Solució: Vertader. «Hidro-» vol dir «aigua».

6. **Si «cardio-» vol dir «cor» i «zoo-» vol dir «animal», què estudien la cardiologia i la zoologia?**

Solució: La cardiologia estudia el cor i la zoologia estudia els animals.

7. **Explica la diferència entre el maquinari i el programari. Posa dos exemples de cadascun.**

Solució: El maquinari són les parts físiques (el teclat, la pantalla, el ratolí...) i el programari són els programes (un navegador, un editor de text...).

8. **Escriu dues paraules que comencin per «tele-» i explica quina relació tenen amb la idea de «lluny».**

Solució: Resposta oberta. Per exemple: telèfon, perquè parlem amb algú que és lluny; televisió, perquè veiem imatges que arriben de lluny.

COM HO HE FET?

- [ ] Faig servir les peces d'una paraula per endevinar què vol dir.
- [ ] Conec paraules catalanes de la tecnologia.